

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 4449/1915.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** pentru conferirea alor două, cel mult trei stipendii din fundațiunea **Teodor Papp**.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt, conform literelor fundamentale:

- rudeniile fundatorului;
- tinerii români ortodocși din orașul Giula;
- în lipsa recurenților indicați sub a) și b) urmează îndreptățirea tinerilor ortodocși români din întreaga dieceza Aradului, cari cercetează școalele elementare, școale civile, reale, comerciale, industriale, de agricultură, militare, gimnaziale, academii ori universități și la institute teologice.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ortodox din Arad, ajustate cu următoarele documente originale ori autenticate la vr'un notar public regesc:

1. Extras de botez din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române ortodoxe;

2. Rudeniile, cari reflectează la stipendiu, au se prezinte și informațiune familiară, din care să fie evident gradul de înrudire cu fundatorul;

3. Atestat de paupertate dela direcția politică competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților concurentului, precum și despre starea concurentului însuși. Acest atestat se cere și dela recurenții sub titlu de rudenie.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1914/15, iar universitarii despre toate semestrele ascultate, respective documentul despre rezultatul în examene.

5. Certificat medical, dela vre-un medic oficial, despre starea sanitară a recurentului.

6. Dacă recurentul ar fi întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic: unde, în ce calitate a petrecut timpul respectiv și cu ce conduită?

7. Concurentul va avea să arate în petițiune și aceea, că este asentat ori ba; dacă da, de când e asentat și când are să-și facă stagiul mi-

litar? apoi că unde, la ce școală, are de gând a-și continua studiile; dacă e student în școale medii, ce carieră are de gând să-și aleagă după terminare? și că de unde și în ce sumă are deja vr'un stipendiu. De asemenea vor avea recurenții să arate și adresa, la care să li-se trimită la vremea sa rezoluțiunea consistorială.

Arad, din ședința consistorială dela 14/27 august 1915.

*Consistorul rom. ort.
dilu Arad.*

Nr. 4448/1915.

Concurs.

I.

Prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 zile** pentru conferirea unui stipendiu anual de 800 cor. adecă opt sute coroane din fundațiunea diecezană „**Simeon Iosif Popoviciu Paffy**“ pentru un tinăr, care să se pregătească de profesor pentru catedra de desen și geometria descriptivă dela institutul preparandial diecezan din Arad.

Concurenții la acest stipendiu au să prezinte:

- Extras de botez, că e născut și botezat în biserica noastră ortodoxă română și că și de prezent îi aparține acesteia;
- Atestat de paupertate, redactat de respectiva antistie comunală în termen detailați, despre starea materială a recurentului și a părinților lui; iar însuși atestatul să fie vidimat și de conducătorul oficiului parohial;
- Certificat medical, dela un medic oficial, despre starea sanitară a petentului;
- Testimoniu de maturitate gimnazială cu succes bun;
- Certificat despre conduita sa, redactat de conducătorul oficiului parohial din comuna recurentului;
- Un act de legitimație despre starea recurentului, din punct de vedere militar, de e asentat ori ba, și dacă da, când crede să-și facă serviciul militar?

Recurenții, cari vor fi terminat cursul teod. din Arad, în senzul literelor fundamentale vor avea preferință.

II.

Totodată se publică concurs de **15 zile** și pentru acordarea din aceeași fundațiune alor două ajutoare pentru doi tînări săraci dela institutul preparandial diecezan din Arad, asigurându-se preferința pentru eventualii preparanți din familia Popa din Buteni sau a preotului din Buteni.

Recurenții au să prezinte documentele indicate mai sus sub punctele 1—3 și testimoniu despre absolvirea alor patru clase medii, cari dau drept la înscrierea în preparandie, ori testimoniu despre aceea, că a frecventat și a fost clasificat cu cel puțin suficient din careva curs preparandial la institutul nostru pedagogic.

Recurenții doritori de stipendiu respective de ajutoare, indicate mai sus, au să se conformeze întru toate dispozițiunilor acestui concurs și să prezinte aici documente originale sau cel puțin legalizate la notar public regesc; la din contra rugările dâșilor nu vor putea fi luate în socotință.

Fiecare recurent să arate adresa, la care să i-se comunice la vremea sa rezoluțiunea consistorială.

Arad, din ședința consistorială dela 14/27 august 1915.

*Consistorul român ortodox
din Arad.*

Nr. 2794/1915.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** pentru conferirea alor 14 ajutoare de câte 200 cor. pe seama elevilor preparandiali dela institutul pedagogic diecezan din Arad.

La ajutoarele acestea pot să competeze numai acei tînări români gr. orientali, cari s-au născut pe teritoriul diecezei Aradului și vor fi fost înscriși, înainte de espirarea acestui concurs, la preparandia numită și o vor frecventă ca elevi ordinari.

Rugările pentru ajutor vor trebui trimise în terminul concursual subsemnatului Consistor, ajustate cu următoarele documente:

1. Estras de botez, în original;
2. Testimoniu școlar, în original, despre studiul prestat în anul școlar 1914/15;
3. Act de legitimare dela Direcțiunea institutului nostru preparandial despre înscrierea pe anul școlar 1915/16 și despre cercetarea prelegerilor ca elevi regulați.
4. Certificat oficios dela antistia comunală concernentă, vidimat de conducătorul oficiului nostru parohial despre starea materială a recu-

rentului și a părinților săi. Certificatul acesta să fie redactat în termeni precizi și detaliați.

5. Eventualul document sau cel puțin informațiune despre aceea, că recurentul a fost asenat ori ba; dacă da, când a fost asenat și că pe când își așteaptă chemarea la arme.

Elevii preparandiali, cari au avut ajutor în anul școlar trecut, întrucât reflectează și pentru acest an la acel ajutor, încă sunt îndatorați a înainta la Consistor, în acelaș termin de 15 zile, rugare ajustată cu toate documentele cerute mai sus dela recurenții noi.

Arad, la 17/30 august 1915.

*Consistorul român ort.
din Arad.*

† Profesorul Vasile Micula.

Cu ochii înlăcrimați, cu inima strânsă de durere ne făceam bilanțul unui cumplit an de războiu, ridicând rugi ferbinți cătră Atotputernicul, să scutească horopsitul nostru neam de a-și pierde pe cei mai aleși fii ai săi, când cruda soarte, ne-a isbit cu nemiluia iarăși. Câteva cuvinte sosite din o altă vale a plângerii, ne-a adus deprimătoarea veste, că profesorul Micula, omul cinstit, caracterul integru, oștean al luminei, dascălul fără scrupul, a murit ca erou pe câmpul de luptă italian.

Vestea aceasta s'a răspândit cu iuțeala fulgerului umplând inimile de durere și amărăciune. Omul model întru toate, a trebuit să cadă și el pentrucă a jurat pe sabie și onoare... iar neamul suferă și rabdă. Doamne greu ne încerci!

Fiu din popor, prof. Micula a trebuit să îndure multe, până ce s'a văzut profesor cu cinstea și dragostea de neam neatînse de ademenitoarele influințe străine. Aplicat timp de 4 ani la institutul nostru pedagogic de aici, — trecut apoi la școalele din Brașov, — cu însușirile lui alese a știut să-și câștige iubirea și stima colegilor, stima, iubirea, admirația și devotamentul tuturor, cari i-au cunoscut sufletul bun, mintea luminată și dorul de muncă. Un an întreg a suportat greutățile grozave ale campaniei, dar nu s'a plâns nimăruia, ci a răbdat închizându-și în suflet toată suferința.

Ferul ucigaș și neînțeleghător, ne-a răpit o vieață scumpă, un prietin iubit și un om de care neamul nostru aveă atâta nevoie... Moartea lui lasă nemângaiată o văduvă și trei orfani,

cari și-au pierdut ce au avut mai scump în lumea aceasta.

Sfârșiți de durerea ce ne-a cauzat-o vitregia sorții, care ne-a aruncat atât de crud în față vestea chinuitoare zicem:

Fie-i glia străină ușoară, odihnească în pace!

* * *

Războiul și morala.*)

Am învățat a crede, că *moralitatea este baza fiecărui stat*. Mânecând din acest principiu, ni-se pare numai firesc dacă în timpul mai recent și mai ales sub durata războiului, putem ceii tot mai dese tratări de ordin moral, cu diferite păreri individuale despre nexul și raportul dintre aceste două noțiuni *războiului și morala*.

De când s'a început războiul și decurge făcând tot mai adânci ravagii în viața poporului, peste viața sufletească a oamenilor adie un vânt, care suflând din cunoștința mai serioasă a dependenței omului de D-zeu, — pare că ar fi făcând pe unii oameni mai gânditori la ființa supremă dela care atârnă toate. Mulți, cari până mai ieri erau indiferenți de tot ceea ce privește raionul culturii spirituale a vieții omenești, — de o bucată de vreme dacă și nu au luat o întorsătură hotărâtă și stabilă, totuși purtarea lor mai timidă, vorbele mai chibzuite ale unora, modul de gândire mai expresiv în cele d-zești — al multora — toate vădesc o oareșcare revenire a gândului la D-zeu, în fața căruia așa de lămurit se desprinde acum nimicnicia omului dârz de mai înainte.

Sub raportul acestui proces psihologic, cum și în baza observărilor făcute de unii din contactul cu poporul, s'a afirmat nu odată, că *»războiul a făcut pe oameni mai buni și mai religioși«*.

Aceasta e părerea unora, până la un loc împărtășită și de noi.

Contrar acestor păreri, alții mai energici în »a privi realitatea în față« (dar neputându-o străbate) și »încercând un moment de sinceritate« pretinsă, caută să desmintă afirmarea celor dintâi, evocând cu argumente unele »ecrescențe abnormale«, semnalate ca presemne de corupții morale. Aceste ar fi »arestările nenumerate, condamnările dese, amenințările croite miilor de falsificatori, excroci, excesivi« etc... Și pentruca măsura acestor viții, argumente, să fie plină și cu vârf, să mai pune pe ea și »pofta de argint a pionerilor credinței«. Ci, că aceștia fac credințioșilor superstiții pentruca să piară vrășmașii și

să se întoarcă prietenii. În ochii acestora unele cărți bisericești au rolul sibilinelor — iar sfântul altar peștera dela Delfi...

Asfel rezonând categoria acestor cugetători — ajunge la concluzia, că dacă până aci războiul n'a putut să facă pe oameni mai religioși, mai buni și mai fericiți... atunci *»războiul nu poate să fie nici factor de premenire morală în viața popoarelor«*.

În fața acestor păreri de ambele categorii, unele a unor »bărbați de o înaltă cultură, cu vederi largi și cu autoritate în biserică«, — iar altele — cele de a doua categorie în șirul acestei espuneri, — poate cu mai puține calități de aceste, dar cu mai »sincer« spirit de observare și recunoaștere a realității, — să ni se deie voie a pune la spatele acestora și modesta și nepretențioasă părere a unui umil preot dela sate.

Optimismul e un imbold în ajungerea idealurilor — scepticismul însă nu e decât adăpostul celor ce vor să se subtragă dela muncă. Mai norocoasă ar fi calea de mijloc, dar sunt puțini cari ar putea trage linia demarcativă între aceste două.

Părerea noastră este că războiul, cu împrejurările extraordinare și netrăite până acum de generația aceasta, cu feluritele amărăciuni ale vieții — au făcut ca inimile să se înmoaie, deschizându-le larg porțile pentru a primi cu deodinsul unele lucruri ce nu atârnă de voința pururea sătoasă a omului. În aceste condiții sufletești, sămânța scoasă din agrul lui Hristos și aruncată în ogorul nou înmoiat de lacrimile inimilor deschise — trebuie să încolțească. Acum e timpul sămănatului și numai dupăce sămânța încolțită odată va prinde rădăcini, numai atunci se poate vorbi despre o viață religioasă-morală mai pronunțată, — numai atunci se va putea vorbi, dacă războiul a fost ori nu, în stare de a face pe oameni mai religioși și mai buni. Numai atunci se va putea constata, că fost-a războiul factor de premenire morală — ori nu.

Dacă războiul dejă ar fi fost în stare să pună dintr'odată o stavilă invincibilă vițiilor amintite — arestări, falsificări, excrocherării etc. și să ridice morala la nivelul, unde nu se mai întâlnesc aceste — atunci fără îndoială războiul ar deveni cel mai puternic mijloc de cultură morală în viața popoarelor, care ar trebui anume invocat în fiecare generație. Starea de acum noi o credem numai în sens transitoric. Influența războiului acestuia în progresul ori regresul moralei nu suntem încă chemați să o constatăm, ci în cazul cel mai bun *putem constata în acest timp de metamorfoze, o înclinare spre premenire*. Și natura, în frumoasele sale metamorfoze își ține vechiul învăliș, până când învălișul cel nou, câștigă timp și puteri pentru dezvoltarea sa; când

aceasta s'a făcut, haina veche cade și numai atunci se vede că blânda metamorfoză s'a îndeplinit. Aluatul nou ce acum dospește, cu o frământătură nouă, are să aducă ceva bun în viața religioasă-morală a poporului.

Cu o logică reală atât putem constată și nimic mai mult. Că întru cât se vor împlini nădejtile noastre — aceea este închis în cartea viitorului, care alții vor deschide-o.

În așteptarea aceasta însă, să nu pierdem răbdarea și calmul și să nu ne avântăm prea tare sburătorind în forme discreditabile pe hrănitorii vieții religioase morale. În caz de nevoie, o înfruntare făcută cu bunăvoință și bunăcredință — își are rodul ei — dar cu pioneri certați și bătuți în fața areopagului nu vei câștiga, pentru că cine voiește să servească un scop sublim, trebuie să-l știe servi cu mijloace demne de sublimitatea lui.

Tu preotule, faci credincioșilor tăi *superstiții*, ca să le piară vrășmașii și să se reîntoarcă prietenii? Tu preotule, schimbi rolul cărților bisericești, cu rolul nefast al cărților sibiline, făcând vrăjitorii de viitor? Tu preotule, al zilelor de azi, faci altarul, cu jertfelnicul său cel mai presus de ceriuri — în peștera dela Delfi?

Toate le faci, »controlul de sus lipsind cu totul!?

O preotule, al vremilor luminate de azi, dacă te simți vinovat cu un păcat dintre aceste, ce îți se aruncă în față — atunci te rușinează, căci fața ta e acoperită de hula celor ce te ocărăsc pe tine. Iar, de ești preot vrednic, cetitorule al acestor rânduri și de ești conștiu de aceea ești și trebuie să fii la sfântul altar, pune-ți mâinile spre rugăciune și zi cu cucernicie dulce: Iartă Doamne celui ce nu știe ce face.

Sunt așa grave învinuiri aceste, încât făptuitorul ar merita toată scârba. Să nu se uite însă că stâlpii moralei, de după natura concepțiunii ei sunt așezămintele religioase-morale și cei din serviciul aceluia, — dar dacă în așa formă vei ciopli stâlpii după cum se face în cele suscitate, — atunci nu numai că nu vei contribui la ridicarea și întărirea moralei, — ci din contră. Scoate stâlpul cel slab la iveală, *pune-l în ochii măiestrului*, să-l deie afară și să-l înlocuiască cu altul, dar pentru că unul sau doi sunt stricați, nu e cuminte să dai cu săcurea să tremure zidul, pentru că *tu singur neavând iscusința măiestrului*, ușor poți rămâne sub ruine.

Preoția e taină, drept ce a te atinge de lucrările interne preoțești, făcute în mod tainic și simbolic la sfântul altar, este semnul lipsei de credință religioasă și a cunoașterii cultului nostru divin în adevărata lui valoare.

A desconsidera credința cuiva și a ști totul în mod hotărât, — este ca și când cineva n'ar voi să se servească de picioare, — ci s'ar lăsa să piară pentru că nu are aripi de sburat. (Locke).

Decât a pune cărțile bisericești — rituale — în rândul cărților sibiline și sfântul altar alături de peștera dela Delfi — oare n'ar fi mai frumos, mai nobil și cu mult mai edificator pentru morală publică — dacă cutare observator al unor aberații compromițătoare, demascând pe făptuitori și modul superstițiilor făcute, naintea autorității supreme — ar cere cu toată energia, tragerea la răspundere și judecarea cu severitate a aceluia, cari ar face din altar peșteră de superstiții. Numai după eșecul unui atare procedeu, ar avea loc dosădirea publică, dar și atunci în cadre mai demne de cărțile rituale și de sfântul altar, — căci de slujitori nu e vorba, ei au să se plece scripturii: »*toate să le răbdăm ca să nu dăm vre-o zăticneală evangheliei lui Hristos*« (I. Cor. IX. 6).

Numai acela poate face critică lucrărilor rituale, care are cunoștința deplină a prescrierilor rituale, iar celce nu le cunoaște și nu le simțește — acela însuși își face superstiții. Cum poate altcum să se explice învinuirea că unii preoți fac superstiții pentru pierderea vrășmașilor și reîntoarcerea prietenilor?

Nu va fi superstiție, iubite creștine, ci mai ales cred, că va fi vorba de careva ectenie (rugăciune scurtă) când preotul să roagă »*pentru că să se sfărâme puterea și îndrăsnirea vrășmașilor, celor ce pornesc asupra noastră, iar credinciosului popor...*« etc. Ori dacă preotul rostește la altar o altă ectenie *pentru întoarcerea cu pace și sănătate a cutărui credincios*, e superstiție? Nu sunt aceste superstiții, ci sunt rugăciuni prescrise pentru vremea de războiu, scrise în cărți tipărite sub îngrijirea celei mai înalte autorități bisericești.

Ceice prin așa prizmă văd serviciile extraordinare ale unor preoți, aceia fără îndoială nu pot contribui la întărirea simțului religios-moral. Numai aceia pot presupune cărților bisericești rolul sibliinelor. Dacă sunt mulți de aceasta credință, nu le rămâne decât ca să se înalte la treapta pe care eră imperatorul *Teodosiu* și de acolo să dicteze, căci *Stilichoni* se vor găsi destui.

Zaharie Moga.

Omul și averea.

»Nimeni nu poate servi la doi domni, că sau pe unul va urî și pe altul va iubi, sau de unul se va alipi și pe altul va disprețui, nu puteți servi lui D-zeu și lui Mammon« (Matei c. 6. v. 24), zice categoric Mântuitorul lumii și când

vine tinărul cel bogat să-l întrebe pe cel mai înțelept învățator din lume, cum se poate mântui, Isus îi răspunde fără încungiur: mergi și vinde averile tale și le dă săracilor și vei avea tezaur în ceruri și vino și-mi urmează. *Iară tinărul auzind cuvântul acesta, s'a dus întristat că avea multe averi.*

Atunci Isus a zis învățăceilor săi desigur cu durere, fiindcă dânsul doreă ca toți oamenii să se mântuiască fără privire la starea lui materială, adevăr vouă, că cu anevoie va intra bogatul în împărăția cerurilor (Matei c. 19. v. 16—26).

...O mie și atâția de ani au trecut decând s'a petrecut scena aceasta între Isus și între tinărul cel bogat și de când omul nu a voit să se lapede de avere în schimbul vieții vecinice fericite.

Ce influință puternică a avut materia asupra sufletului omenesc în vremurile vechi și ce influință grozavă are dânsa și astăzi în secolul nostru, numit al luminei. Se pare că oamenii nu s'au schimbat, în fond au rămas tot așa cum i-a văzut domnul nostru Isus Hristos, și pentru aceasta și astăzi cel mai bun criteriu de a judecă valoarea cuiva este atitudinea lui față de materie. Omul modern, care vorbește cu dispreț despre barbaria vremurilor trecute, a învățat să vorbească și să se poarte mai frumos dar ce privește adevărata cultură a sufletului a mers foarte puțin înainte.

Nu numai tinărul cel avut din evanghelie s'a întristat când a fost vorba să se lapede de avere, ci noi toți modernii de astăzi simțim dureri la inimă, când ar îndrăzni cineva să facă aluzie la pungulița noastră.

Procese grozave fără de sfârșit, uri și invidii până la moarte, curg din belșug între oameni, și toate pentru starea care se chiamă avuție. Nu e mulțumit nimenea numai cu câștigul necesar pentru susținerea sa și a familiei sale, dincontra, cu puține excepțiuni, toți avem ca deviză a vieții bogăția.

Și e natural, că toți tindem către mamona, fiindcă, omul e făcut din lut și e ferecat în lanțurile unui puternic institut de conservare de sine.

Și unde mai pui și aceea, că în ziua de astăzi precum să pare vaza, rangul, știința, drepturile și plăcerile, dar mai ales plăcerile, sunt legate de avere. Zilnic auzim dela cei ce ne încunjoară că fără bani nu există fericire. Obiceiul de a taxa după starea materială pe singuraticii indivizi a intrat așa de adânc în conștiința societății de astăzi, încât a vorbi în mod disprețuitor despre bogăție înseamnă să fi un maniac idealist incorigibil.

Că ce șanse de reușită pot avea apostolii sărăciei evanghelice într'o lume cu atari păreri

despre bunurile materiale, e ușor de ghicit. Învățăturile bisericești creștine întemeiate de Isus Hristos și ostașii acestora preoții, sunt priviți ca un anacronism supărăcios în societatea modernă. Ce au de a face mă rog, postulatele de curățenie și de simplitate ale creștinismului de acum o mie de ani, cu confortul și strălucirea culturii de astăzi? zic stâlpii cafenelelor și înțelepții de bulevarde.

Întru adevăr ce au de a face acestea două puteri una cu alta, creștinismul și cultura? Cine are întru adevăr drept? domnul nostru Isus Hristos, care a zis că mai lesne este să treacă funia prin urechea acului decât bogatul în împărăția cerurilor, ori lumea de astăzi cari privește toate fenomenele vieții prin prisma banilor? Să analizăm deci puțin întrebarea aceasta și să vedem pe partea cui stă dreptatea! E cert că cei mai mulți oameni de aceea sunt chinuți de demonul Mamona fiindcă de avere sunt legate toate plăcerile. Dară oamenii când fac lucrul acesta, trec cu vederea un adevăr esențial, care sună că *higiiena concade cu morala.*

Bunul D-zeu când a creiat trupul omenesc i-a impus anumite reguli de trai, cari sunt stricte și nerăsturnabile deopotrivă și pentru bogați și pentru săraci. Cea mai mare comoară a omului este sănătatea, aceasta o știe fiecare, dară condițunea ei principală este *cumpătarea*, și de aceea e foarte cuminte receptul ce l'a dat un medic unui bogat zicându-i: »*Dacă vrei să fi sănătos atunci trăiește ca un om sărac*«. Degeaba dorești deci să ai comorile lui Darie, fiindcă tu dacă voiești să fi sănătos, trebuie să trăiești modest. Este de fapt o ironie a sorții că după cum ne arată statisticele, oameni săraci, cari sunt siliți să ducă o viață mai grea și mai puțin fastuoasă, trăesc mai îndelungat și au parte mai multă vreme de bucuriile vieții pământești decât bogații cari duc un trai copios și plin de desmerdări. Afară de acestea averea ne poate asigura numai plăcerile simțuale, cari pot deveni fatale pentru viața noastră, pe când plăcerile superioare și întru adevăr folositoare ființei noastre, nu isvoresc din *tesoare*, ci din munca noastră sufletească. Franklin zice: »*Banii nu au făcut încă pe nimenea fericit, fiindcă sunt incapabili de așa ceva, din ce-i are omul, din ce-i dorește mai tare, în loc să umple un gol îl face tot mai mare. Aceea ce-l face pe om întru adevăr bogat este sufletul. Nimenea nu este bogat, aibe mai atâția bani, dacă inima lui e săracă*«.

Iară filozoful Epictet a răspuns unui roman bogat care râdea de el: »*Nu râde căci tu ești mai sărac decât mine pentru că tu ai vase de argint, însă poște și principii de viață tare de lut*«.

Dară nu numai sănătatea și înflorirea trupului, ci cu atât mai puțin și a sufletului nostru depinde dela avuție. Dacă cultura ar sta în o legătură așa de strânsă cu bogăția și ar condiționa-o pe aceasta, atunci ar rămâne pentru noi inexplicabil fenomenul, cum de cei mai aleși oameni, scriitori, cugetători și artiști s'au ridicat din păturile sărace ale societății și numai un număr infim de oameni bogăți au ajuns să fie luceferi ai omeniei. Unul dintre muzicanții mari ai zilelor noastre spune că odată așa eră de flămând de a căzut de foame la pământ pe stradă. Incontestabil rămâne în veci adevărul că numai *per aspera se poate ajunge ad astra*. Săracul trebuie să lupte din greu, însă la fieștecare izbândă simte o nespusă bucurie sufletească, de care nu poate avea parte nici când bogatul care taie toată ziua la cupoane. *Bogăția nu conține miere, ci și venin*. Oh, ce adevărate sunt cuvintele Mântuitorului lumii că bogăția zăvorește cu puternice drugi de fier ușa fericirii vecinice și acelei pământești. Observați numai bine! pe câți oameni îi scoate avuția din cadrele vieții naturale și-i împenează cu însușiri urite. La câtă nedreptate și îngâmfare ridiculă nu seduce bogăția pe om. Și de regută cu cât îi merge cuiva mai bine în cele materiale, cu atât își neglija mai mult internul. Sănătatea sufletului reclamă grijă mare, dar cine ajunge odată să fie stăpânit de puterea demonică a banilor, nu mai are vreme să-și curețe inima de păcate. »Banii subjugă pe om — zice pedagogul Foerster — și îi gonesc din suflet toate bunătățile neprețuibile; *iubirea, convingerea, cinstea și bunăcuviința*«.

Să nu credem nici odată deci că sărăcia în cele materiale a fost cauza că noi nu ne-am ajuns scopul vieții și nu ne-am aflat liniștea sufletească până la moarte. Ori câtă influință puternică ar exercită asupra vieții omului materia, mediul și întâmplările, totuși în cea mai mare parte acesta însuși își croiește soarta sa. Dacă toată viața noastră am fost mici la suflet, lași, mincinoși, leneși, flecăreți, atunci e imposibil să culegem struguri din spini și smochine din ciulinii. Dacă toată viața noastră am fost marinimoși față de persoana noastră și nu am avut decât pretenții foarte mici față de dânsa atunci e imposibil ca la finea vieții să secerăm roade frumoase. Oricât ne-am lipl de tare de materie aceasta nu va hotărî valoarea și frumseța vieții noastre, ci *credința, munca, voința tare, hărnicia și puterea noastră de judecată*.

fm.

Lingușirea.

„Favoriții sorții“ sunt cuvintele de regulă amare, ce scapă de pe buzele omului cinstit și de muncă, când în lupta pentru un viitor mai bun, să vede ajuns și întrecut de mulțimea mediocrităților, trândavilor și a sufletelor mici, luați sub aripile ocrotitoare ale „sus pușilor“. Și poate ar fi de invidiat acești „aleși“ grăbiți ai carierelor, dacă priviți mai de aproape nu am câștiga convingerea, că nu mijloacele cinstite le servesc spre a da înainte, ci diferitele apucături josnice ca minciuna, calomnia și mai cu seamă lingușirea, pentru a căror folosire li-se cere un singur lucru: lipsa simțului moral. Poți munci zi și noapte, dacă nu te ști linguși, nu te ști vâri sub pielea „domnilor“, te împotmolești cu sârguința și cu cinstea în noroiul luptei pentru existență, iar urmarea e, că sau nu-ți ajungi ținta pe care o voești și o meriți, sau ți-o ajungi cu multă greutate, înfruntând multe nevoi și piedeci.

În timpurile de acum, când defectele i-ți sunt socotite drept virtuți, iar apucăturile viclene i-ți sunt admirate, nu e mirare dacă lingușirea — înrudită minciunii și a calomniei, — e cel mai bun mijloc de a ajunge la o poziție sigură și bună.

Priviți mai de aproape lingușirea, e dorința excesivă de a plăcea persoanelor lingușite și de a câștiga în mod viclean favorul lor, parte prin cuvinte exagerându-le însușirile, sau atribuindu-le însușiri pe cari nu le au, parte prin fapte arătându-se lingușitorul pururea gata la orice serviciu. *Lauda exagerată, serviciul de bună voie, înjosirea proprie, adulațiunea și altele* arată dela distanță pe lingușitor

La aparență deși nu pare a fi mare păcat, nu e om, care ar putea descrie cât rău și ruinare produc lingușitorii singuratecelor persoane, familiei și chiar statului, când e practică în massă. Intocmai ca sirenele ademenesc pe mici și mari, săraci și bogăți, ba ce e mai mult nu numai pe oamenii mediocri, ci de multe ori chiar și pe cei de o valoare reală, pentru că să-i arunce apoi pe povârnișul păcatului și al ruinării.

Felul lor de a fi și modul cum își execută „meseria“ le aflăm cu cuvinte clare în cartea „Caractere morale“ a filozofului păgân Theofrast. El zice: Lingușirea trebuie privită ca un infam obicei al vieții de toate zilele, care lingușitorului îi aduce uneori mari foloase. Purtarea acestor fel de oameni, e cam urmatorea: dacă merge alături de cineva, nu încetează ai zice: vezi cum își îndreptează toți privirile asupra ta? nu ști că eri ai secerat în portic laude nespuse de mari; când se adunaseră acolo vre-o 30 de oameni și începură vorba că cine e cel mai bun cetățean, toți au fost de părerea că tu ești acela. Pe când gura îi vorbește astfel, nu încetează a mângăia haina celui lingușit și ai adună praful, sau firele de pleavă de pe ea. Dacă cel lingușit spune vre-o glumă la adresa cuiva, lingușitorul râde de să prăpădește, sau își înfundă gura cu colțul mantalei, chipurile că nu-și poate stăpâni râsul. Sau dacă cel lingușit vrea să vorbească, lingușitorul îl roagă să observe toate în tăcere, i-i laudă părerile, îi lingușește cuvintele spuse, iar dacă cel lingușit a terminat vorba, lingușitorul se arată foarte mulțumit și aplaudă frenetic.

Am amintit că lingușirea are urmări detestabile pentru cel lingușit, ea pune bază multor rele. Să luăm d. ex. o fetiță căreia zilnic i-se spune că e frumoasă și bogată și deci să se țină departe de lucru ca să nu-și strice frumseța. Lingușirea aceasta zilnică o va aduce acolo, că va da prea multă atențiune frumșei

și ocupându-se toată ziua cu ea își va pierde pofta de lucru. Astfel va deveni o păpușă împodobită și smolită, care va căuta să-și scoată în public cât mai des frumsețea, pe când dacă nu i-s'ar fi spus cuvinte lingușitoare, ar fi rămas o fetiță modestă și bucuria părinților.

Sau de ex. un băeat. El are talent și vioiciune. Dar încep laudele; neintrecutele-i șotii și obrăsnicii, i-se consideră de idei istețe, desmerdăturile lui, ca vioiciune plăcută. Și ar fi lucru de mirat dacă din băiat ar deveni cu timpul un netrebnic și pierde vară?

Lingușirea adesea *împedecă binele*. Despre aceasta eră adânc convins Alexandru cel mare. El avea în nemijlocita lui apropiere pe un înțelept, cu care eră totodată și foarte intim. Dar deoarece înțeleptul nu i-a făcut nici când imputări pentru greșalele comise, Alexandru nu l-a mai putut răbdă în apropierea lui. „Dacă nu obsearvă greșalele mele — zicea el, — atunci e nebun; iar dacă le obsearvă și nu-mi face imputări atunci e unul dintre cei mai periculoși lingușitori; în ambele cazuri merită să fie alungat din apropierea împăratului“.

Nu arare-ori intenționează lingușitorii direct *ni micirea* celor cari le-a căzut jertfa, pentru că ura și răsbunarea își ajunge țelul une-ori numai prin lingușire. Așa d. ex. răutăciosul lingușitor Ioab. El ură pe Amasa cu toată patima sufletului, dar simulă prietinie față de el. Intr'o zi apropiindu-se de Amasa îi zice: Fi salutat frate! și cu mâna dreaptă apucându-l de bărbie ca și când ar voi să-l sărute, cu stânga i-a infipt pumnalul în coastă (2 Reg. 20, 9 etc.).

Cât rău pot produce lingușitorii chiar statului ni o arată scriitorul francez La Boetie. El zice: În preajma suveranului se află un mic grup de curtezani lingușitori, cari au interes să nu i atragă băgarea de seamă asupra părților sale slabe, iar în acelaș timp să-i cultive unele apucături rele. În jurul curtezanilor se află alți lingușitori — ceva mai numeroși, — cari atârnă de dânsii. Iar în jurul acestora alții — mai mulți — și așa mai încolo, până când ajungem la marea turmă a poporului inconștient și laș, care nu știe cum și nici n'are îndrăzneala să protesteze decât atunci când „cuțitul a ajuns la os“. Aceasta poate că este cel mai mare dezastru ce-l pricinuește lingușirea.¹⁾

Lingușirea e un rău mare și lucrul e cu atât mai dureros, cu cât în combaterea lingușirii dispunem de foarte puține mijloace. Căci cui nu-i place lingușirea? Și lingușitorii știu aceasta și caută să profite.

„Încercarea să demași pe lingușitori nu reușește aproape nici odată, căci lingușirii sunt orbiți atât de mult, încât nu te vor crede...“

Nu vedem alt mijloc de luptă împotriva lingușirii decât întrebunțarea cât mai multor mijloace prin cari arbitrarul să fie înlăturat și prin cari să fie cât mai bine garantată răsplata meritului real. Dar va trebui să treacă mult timp, până când lingușirea să fie întotdeauna disprețuită și pedepsită, iar meritul respectat și răsplătit.²⁾

G. Popoviciu.

Școala activă.

(Urmare)

Regule igienice.

Pentru a se putea duce în îndeplinire orice lucrare tehnică și intelectuală este indispensabil de lipsă ca să se ia în considerare și anumite reguli igienice,

¹⁾ Vezi: Zaharia: Studii Psihologice.

²⁾ Zaharia: Studii Psihologice pag. 71.

menite să susțină și să desvoalte mai departe atât corpul cât sufletului elevului.

Aceste reguli sunt:

a) Regule de simțire.

Pe elevii îndepărtați cari rămân la amiazi la școală îi deprindem să îngrijască bine de mâncare, să țină în curățenie; să nu mănânce alimente cari nu sunt fripte, sau ferte bine; mai departe să nu mănânce poame necoapte. Să-i ferim de mâncări stricate și de beuturi spirituoase.

Copiii de regulă dejunează la 7 ore dim. la 10 încă mănâncă ceva; la 12 prânzesc; la 4 primesc ogină, iar seera la 7 cinează. Tot odată îi sfătuim să nu se grăbească când mănâncă; să rumege bine mâncarea și să nu fie *lacomi*.

b) Regule de respirație.

Școala trebuie aerisată regulat. Să ferim elevii de praf, care e foarte stricăcios plămânilor. Dintre organele de respirație să cultivă cu deosebire *coșul pieptului și plămânii*. Să nu permitem ca copiii să poarte pieptar sau altă haină strâmtă care să-i strângă peste pept: ci hainele să fie comode, care să nu-i împedece dela respirație. Corpul să nu-l țină timp îndelungat într'o parte, ci drept, deoarece numai în aceasta poziție poate să respire normal. Când ajunge într'un loc unde se formează praf să închidem gura și să respirăm numai pe nas.

c) Circulația sângelui.

Aceasta se întâmplă cu ajutorul inimii, pe care trebuie să o ferim de orice iritație sau spăiere, care poate atrage după sine urmări foarte grozave pentru sănătatea elevului, de aceea trebuie ferit elevul de mânie, ciudă și alte efecte păgubitoare. Tot odată trebuie feriți elevii ca să nu se prea silească, încordându-și puterile peste măsură.

d) Îngrijirea pielii.

Corpul trebuie des spălat prin ce se destupă porii, eliberându-i astfel de praf și alte murdării. Vestmintele să fie totdeauna curate. Dacă ne-am încălzit prin lucru, ori am asudat să ne ferim de curent și de aerul rece, care poate aduce morburii grave.

e) Îngrijirea părului.

Capul încă trebuie ținut curat, ca gazurile aflătoare să poată evaporă cu înlesnire prin pori. Să ne curățim capul de mătreață spălându-ne cu apă caldă și cu săpun. Capul e bine să fie și uns cu oleu de mandulă sau rețin.

f) Îngrijirea creierilor.

Sistemul de azi de educație în cea mai mare parte pune cel mai mare pond pe cultivarea memoriei, neglijând educația corpului, viața senzitivă și activă a elevului. De aici se și obsearvă peste tot educația unilaterală. Pe lângă munca spirituală influențează în mod foarte norocos asupra creierilor și munca corporală. De aceea munca tehnică regulează tot odată și funcțiunea creierului.

Aceea ce e căldura și ploaia pentru plante, e lucrul pentru creierul omului.

g) Mișcare.

Prin mișcare bine condusă corpul se întărește. Asemenea până ce creierul e ocupat în mod potrivit nu-l mistuie: gânduri, necazuri și patimi.

Mișcarea sistematică asiguă năruirea, mistuirea, resuflarea și regulează temperatură corpului; întărește

mai de parte oasele; desvoltă coșul peptului și ajută desvoltarea normală a măduvei spinării.

În înțeles mai larg sub noțiunea de activitate se înțeleg toate mișcările necesare pentru susținerea vieții cum sunt: umblarea, alergarea, sărirea, jocul, urcarea, călăritul, înotul ș. a. în înțeles mai strâns sub muncă se înțelege de regulă numai acele activități, cari contribuie la susținerea familiei.

Copilul în formă de joc imitează toate ocupațiile oamenilor mari. Când deja se joacă cu lut, cu carte, cu lemn, cu fer atunci în formă primitivă exercită lucrările olarului, compactorului, a faurului ș. a.

Din aceasta experiență și adevăr se naște necesitatea că în școală să nu lucrăm numai cu un fel de material ci cu toate felurile, pentru că scopul lucrului manual este în locul prim desvoltarea armonică a facultăților corporale și numai în locul a 2-a exerciere mânilor și educarea artistică.

I. Stanca.

(Va urmă).

Concurse.

Pentru îndeplinirea vacantei parohii de clasa I. din **Ianosda** (Janosd) cottul Bihor, protopopiatul Tincei cu termen de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarea dotațiune: 1. Casă parohială cu grădină. 2. O sesiune întreagă de pământ și competența de imas. 3. Bir preoțesc dela fiecare Nr. de casă 30 litre cereale (parte grâu, parte cucuruz). 4. Intregirea dela stat ce eventual se va asemna. Parohul este obligat a suportă însuși toate dările publice, cari revin după pământul parohial și a prevedea catehizarea elevilor dela școala din Ianosda fără alta remunerațiune. Reflectanții au să se prezenteze în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din loc, iar recursurile lor adresate comitetului parohial și ajustate conform regulamentului au să le înainteze subscrisului ppresbiter.

Nicolae Rocsin protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator dela școala confesională ort. rom. din **Roșia** (Borosrôsa) ppbiteratul Buteni să publică concurs cu **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 366 coroane.
2. 6 Hl grâu, 6 Hl cucuruz, ori 138 cor.
3. 4 stângeni de lemne duse acasă la învățator, ori 96 coroane.
4. Pentru conferință 20 coroane și scripturistică 6 coroane.
5. Stolele îndatinate.
6. Intregirea salariului dela stat e votat, însă parohia nu-l garantează.
7. Locuință în natură cu grădină. De curățirea incuinței învățătorești se va îngriji alesul.

Alesul învățator e dator să conducă strana la toate ocaziunile și funcțiunile din parohie, să instrueze elevii în cântările bisericesti și ai conduce în duminici și sărbători la sfta biserică fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avizați ca cererile lor de concurs asortate în ordine și adresate comitetului parohial din Roșia, să le înainteze P. O. Oficiu ppsc din Buteni (Körösbökény) în termenul concursual, având dânsii a se prezenta într'o duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Roșia spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: F. Rocsin ppbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Șicula**, devenită vacantă prin moartea preotului Ioan Dronca, în înțelesul decisului Ven. Consistor diecezan, cuprins în actul de sub Nr. 3492/916, se escrie concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Intravilanul parohial de sub Nr. 314.
2. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jughere și 4 jughere din făiraș cu drept de pășune.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Intregirea venitelor dela stat, fără obligământ pentru parohie.

Casă parohială nu este. Toate dările publice după venitul său, le va achită alegândul.

Până la 12/25 iunie 1916 jumătate din venitul întreg, îi compete văduvei conform §. 26 din regulamentul pentru parohii.

Alesul va fi îndatorat a catehiza în o școală confesională, fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa primă. Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile ajustate cu documentele prescise în concluzul sinodului eparhial Nr. 84/1910, adresate comitetului parohial din Șicula, să le înainteze în decursul termenului de sus la oficiul protopopesc din Ienopolea (Borosjenő) având a se prezenta în sfânta biserică din Șicula, pentru a-și arată desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Dat în ședința comitetului parohial din Șicula ținută la 24 iunie (7 iulie) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Ioan Georgia ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorec vacant la școala confesională gr. ort. rom. din **Medveș** protopopiatul Timișoara se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diec. „Biserica și Școala“ pe lângă următorul beneficiu:

a) Salar dela comuna bis 620 cor. Dela aceasta sumă în sus comuna bis. nu poate garantă salariul, dar se va cere pentru acoperirea diferenței de salar ajutor de stat.

b) Locuință și grădină în natură.

c) Pentru participare la conferințele inv. 20 cor.

d) De încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește comuna bis. tot asemenea și de curățirea în extern a edificiului școlar. Curățirea internă a locuinței învăț. cade în sarcina alesului.

e) Pentru scripturistică 6 cor.

Alesul va avea să provadă fără altă remunerațiune și cantoratul.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți de a-și trimite petitul — însoțit de documentele recerute și adresat comitetului par. din Medveș, Oficiului protopopesc din Timișoara (Temesvár Gyárvaros) și totodată a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în biserică din Medveș spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului par. din Medveș ținută la 7/20 iunie 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Ioan Oprea adm. protopopesc

—□—

3—3